

Steunpunt Stervensbegeleiding en rouw in de multiculturele samenleving

September 2003 – augustus 2005

1. Website www.rouwrituelen.nl, met:
  - Informatie over het steunpunt
  - Beschrijvingen van de gebruiken, rituelen en tradities in verschillende religies en levensbeschouwingen (christendom, islam, jodendom, hindoeïsme en humanisme) en etnische groeperingen (zoals Turken, Antillianen, Surinamers, Chinezen, Marokkanen, Kaapverdiënen). Er wordt ingegaan op de verschillen binnen de etnische groepen. Aantal hits in 2004: 36.000.
2. Geactualiseerde versie Servicemap ‘Stervensbegeleiding, rouwrituelen en rouwverwerking in de multiculturele samenleving’ met een overzicht van de rouwrituelen in verschillende religieuze en culturele gemeenschappen en doorverwijsadressen, met nadruk op de regio Rotterdam/Rijnmond.
3. Cdrom voor zorginstellingen met:
  - praktische tips die in zorginstellingen direct bruikbaar zijn bij de verzorging van allochtone terminale patienten
  - een actueel adressenbestand met adressen van organisaties en vertrouwenspersonen die benaderd kunnen worden voor informatie, advies en hulpverlening
  - adressen van begraafplaatsen, crematoria en rouwcentra, uitvaartverzorgers en winkels voor uitvaartbenodigdheden, ambassades en consulaten
  - informatie over uitvaartverzekeringen en juridische zaken; muziek en geboden; internetsites over dood en rouw; publicaties, tentoonstellingen; trainingen en onderwijs.
4. Leskoffer met voorwerpen die in diverse religies gebruikt worden bij rituelen rond de dood.
5. Deskundigheidsbevordering voor specifieke doelgroepen.

Symposium: ‘De dood voor ogen’

Doelgroep van dit symposium was algemeen publiek in Schiedam.

Het Steunpunt verzorgde het onderdeel ‘Rituelen in verschillende culturen’. Circa 80 personen volgden dit programma.

In dit symposium werd o.a. samengewerkt met Bibliotheek Stadserf, afdeling Cultuur van de Gemeente Schiedam en Stichting Loeder Events.

Studiemiddag: ‘Jongeren in rouw in veelkleurig Rotterdam’

Doelgroep: vrijwilligers en beroepskrachten die met deze doelgroep werken.

35 personen namen deel aan deze inspirerende middag, die werd georganiseerd in samenwerking met Stichting Achter de Regenboog, Humanitas Zuidwest (afdeling Rotterdam) en De Heuvel, adviesbureau voor jeugd en jongerenwerk.

Studiebijeenkomst: ‘Rouwrituelen in de multiculturele samenleving’

Doelgroep: geestelijk verzorgers en andere betrokkenen bij de rampenopvang in de regio Rotterdam/Rijnmond. Ca. 80 personen namen deel aan dit programma dat plaatsvond in het Rotterdams stadhuis in het kader van het project 'Religie- en cultuurspecifieke geestelijke verzorging bij grootschalige ongevallen rampen'. Hierin werd samengewerkt met Riagg Rijnmond (zie verderop).

Workshops, lezingen en themabijeenkomsten. Een greep:

- Programmaonderdeel binnen studiedag voor vrijwilligers binnen de Vrijwilligers Terminale Zorg in Overijssel over rouwrituelen in verschillende culturen met gastsprekers (200 deelnemers)
- Themabijeenkomst voor beroepskrachten uit de welzijnssector (25 deelnemers)
- Workshop 'Ziektebeleving, sterven en rouw in de multiculturele samenleving, met name in de islam' voor oncologiewijkverpleegkundigen van Thuiszorg Rotterdam (15 deelnemers)
- Workshops 'Rituelen, stervensbegeleiding en rouw in multicultureel perspectief' voor verpleeghuisartsen via Integraal Kankercentrum Rotterdam (2 x 36 deelnemers)
- Workshop 'Culturele verschillen in de omgang met ziekte en dood' voor verpleegkundigen uit de palliatieve zorg via het Integraal Kankercentrum West in Leiden (15 deelnemers)
- Lezing en 2 workshops op de studiedag 'Dood en rouw in verschillende culturen' in Den Bosch voor vrijwilligers en beroepskrachten uit de terminale zorg en rouwbegeleiding (300 deelnemers).

6. Advisering en doorverwijzing van individuen en organisaties.

7. Project 'Religie- en cultuurspecifieke geestelijke verzorging bij grootschalige rampen en ongevallen'

In dit project, in samenwerking met Riagg Rijnmond, is onderzoek gedaan naar de behoefte aan geestelijke verzorging in de acute fase bij rampen. Hiervoor zijn de verschillende religieuze en culturele gemeenschappen van Rotterdam geconsulteerd. Op basis hiervan is een organisatie opgezet waarin geestelijk verzorgers uit deze gemeenschappen samenwerken. De geestelijk verzorgers zijn getraind om te functioneren binnen de officiële rampenopvang. De organisatie is formeel opgenomen in de rampenopvang in Rotterdam. Zie voor meer informatie de aparte informatie over dit project.